

NÓGRÁDI LAPOK

HONTI HIRADÓ

politikai, társadalmi, s közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. —
Fél évre . . . . . 3 ft. —
Évnyelvre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Előfizető lehet csupán a kiadó hivatalnál B.-Gyarmaton.

A lap szellőző részére s a nyíltságra vonatkozó minden külsőlemények a szerkesztéshez küldendők.

Hirdetések díja:

Öt hasábos petit sor . . . . . 5 kr
Bélyeg minden beiktatásnál . . . 30 kr
Nyílt tér garmond sora . . . . . 20 kr

Hirdetéseket felvesz a kiadó. Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszköszöltetnek.

Előfizetési pénsek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

Visszapillantás a 6-os évekre.

1816 mind politikai, mint társadalmi, mind különösen gazdaság tekintetben olyan év volt, melyet óhajtani nincs oka a magyar embernek. Politikai tekintetben nagy volt a lehangoltság az országban, mert a hosszas francia háborúk alatt nagy mérvben igénybe volt vőve az ország vagyona és fegyvere. Míg a háborúk tartottak, addig országgyűlések időnként összehívtak ugyan, de csak addig tartottak azok, míg a háborút szükséges dolgokat megajánlották, s azután azonnal berekesztettek azon biztatással, hogy mihelyt a francia háború teljesen be lesz végezve, azonnal alkalom lesz nyújtva az országgyűlésnek az ország jobbaját szolgáló törvények hozására. A francia forradalom Európa szerte erős lökést adott a szellemi mozgalomnak. A cultura fejlődésnek indult. Magyarország jobbjai is belátták, hogy az időt tovább is tespedésben tölteni annyi lenne, mint összedugott közzel nézni a nemzet lassú halálát. Az ébredő nemzeti szellem munkásságot követelt, de a kormány viszatérően régi politikájához, 1812 óta országgyűlést nem hívott össze, kormányzott pátensekkel, szedte az 1812-ben megajánlott adót. Társadalmi tekintetben a főrendeknél s városi polgárságnál német nyelv, s német szellem uralkodott. Gazdasági tekintetben pedig ezen 1816-ik év egyike volt a legmostohábbaknak, melyeket apáink gyakran emlegettek még pedig sóhajtván. Ráczkői város jegyzőkönyve, mely 1600-tól 1836-ig terjedő időszokról vezetett, s melynek gazdasági tekintetben nevezetesebb részei a gazdasági lapok 1859-ik évi folyamában közöltettek, — azt írja ezen évről, hogy búza alig termett több mint a monnyi elvetetett. Lott is mérlegének ára mindjárt őszszel 60 frt v. czéd. A kezzeimnél lévő nagy-kunsági napló is felette gyászosnak írja ezen évet. Január utolján az alföldön oly borzasztó fergeteg volt, hogy Nagy-Kunság 6 városában (Karczag, Kisujszállás, Turkevi, Kúnhegyes, Madaras és Kunszent-Márton) hatóságai összeírás szerint 8 ember, 144 ló, 562 szarvasmarha, 15,314 juh, 155 sertés csett áldozatul. Az épületekben is sok kárt okozott úgy hogy a barmokban és épületekben okozott kár 415,058 v. czéd. forintra lett becsülve. Egy másik szinte borzasztó fergeteg volt mártius 30-31-kén, mely különösen a juhokban tett igen sok kárt, s az akkori fergeteg kár 273,327 vczftra lett becsülve. A tavasz zordon hideg, a nyár szerfelett mostoha volt, s már szeptemberben a kukorica beérése előtt fagyok lévén mindenben szűk termés lett, s már őszszel 50-60 v. czéd. forint volt egy köböl búza ára, tavaszra pedig 100 forintra is felment. Ekkor volt az, hogy az emberek kukorica csutka kenyérrrel is táplálkoztak. Az inséget nevelte az is, hogy a pénz devalvatio kevséssel az előtt (1811) törtévé. a pénz igen szűken volt, mit eléggé bizonyít az, hogy három fejtőstében úrán lehetett egy köböl búzát venni. — Ezekből azon tanúságot meríthetjük, hogy a mostani rendkívüli terhes és aggasztó helyzetben ne esüggedjünk el, mert máskor is voltak nehéz idők, s az isteni gondviselés még is megmentette nemzetünket. Megmenti most is. —

1825 Forduló pontot képez Magyarország történetében. Ekkor tetszett fel egy jobb jövő hajnala. Ezen kor eseményeit nagyon kell ösmerni minden magyar honpolgárnak, mert a jelenkor legfontosabb kérdéseire nézve csak az lehet tisztában magával, ki azon kor történetét ismeri. Ennél fogva nem árt, ha azon kor fontosabb eseményeit pár szóval emle-

künkbe visszaidézzük, centies repetita placebit — 1826-ban az országgyűlés együtt ül, s a magyar tudós társaság megalapításával kitűzi a haladás zászlóját. Az alkotmányosság ünnepe ül az absolutismuson nyert győzelme felett. — Ez ezt egyedül a megyei önkormányzati rendszernek köszönhetjük. Ez volt azon oró bástya, mely nélkül aligha beteljesedett volna a halhatlan emlékü Szécsényi azon jóslata „Magyarország nem volt, hanem lesz.“ — Ennek értékét azon kor eseményeiből lehet egész nagyságban felfogni. — Nógrádmegye lakosait ezen tárgy különösen érdekelheti, mert azon időben alkotmányos szelleműt áthatott önfeláldozó munkásságával az egész ország elismerését s háliját ki érdemelte. — Midőn ugyanis az absolut szellemű bécsi kormány, régi tervéhez híven, beolvasztási politikája fogantatásának szentpontjából az alkotmányt tényleg hatályon kívül tette, s az országgyűlést 1812-től fogva össze nem hívta, hanem, az akkor megajánlott adót évenként behajtotta. Bécsből küldött rendeletek által. A közép és kis birtokos nemesség, — mely akkor tulajdonképpen megyei elemet képezte, mindinkább elkeseredett és zúgolódott, de azzal a bécsi kormány mit sem törődve még tovább ment, s 1821-ben az utolsó 1812-diki országgyűlést által megalánlott, s mindig évenként behajtott adót 5200,000 forintot nem váltó czédulákban mint eddig, hanem pengő ezüst pénzben, és így két és fél szerte nagyobb mennyiségben rendelte beszédni, s o szerint 1821-ben 13.000,000 váltó czédula forint adót rendelt Magyarországból behajtani. Ezen törvénytelen rendeletnek Magyarország összes megyéi, — az egy Békés megye kivételével, — ellene szegültek, de különösen Bars és Nógrádmegyék fejtettek ki legnagyobb erélyt o passiv ellenállásban. Méltó, hogy Horváth Mihály történelméből szó szerént idézzük a minket különösen és közelről érdeklő részt, mely így hangzik:

„Nógrádban Wenkheim királyi biztos még több erőszakot követett el. Felolvastatván az udvari rendeleteket, s ugy a tisztikar, mint a rendek részéről ellentállást tapasztalván, a gyűlést feloszlatta. Gyürky és Gyuresányi alispánokat és a szolgabírákat katonáktól környezetve, szállásaikra kísértette. Több napi fogság után o tisztviselőket egyenként erőltetve a kormány parancsainak elfogadására. A rendek ezen erőszak ellen óvást teendők, minden tilalom daczára összegyűlni szándékoztak a tanásteremben, de mivel azt elzárva, az ajtókat katonaságtól őriztetve találták, Prónay János aljegyző által vezetve, a szabadég alatt nyitották meg ülésüket. De a királyi biztos oda is utánok küldő poroszloít; agytlóbat szét üzette, vezéreit elfogatta. Ekkor azonban már egyhangulag kimondva, s írásba is foglalva volt az ellentmondás és óvástétel a kir. biztos törvénytíró eljárása ellen. Ezen irat aztán a legközelebbi hiteles hely, a városi káptalan levéltárban tétellett le, s iratok jegyzőkönyvébe. De alig értesült erről a kormány, haragjának egész súlyát éreztetve a káptalannal. A rendek által letett irat elkoboztatott, a káptalan bejegyzése, a törvények különös oltalma alatt álló hiteles hely nagy sérelmére, a jegyzőkönyvből kiszakasztatott, maga a káptalan keményen megfeddetett. Annak egynémely tagja különösen Balog János kanonok annyira megrovatott, hogy, kitűnő egyénisége s érdemei daczára azután még tíz év múlva is érezte az előmozdítások alkalmával szenvedett mellőztetésében a királyi kegyvesztés következményeit.“ —

Ilyen küzdelmeken tört meg az absolutismus. Méltó hogy ezeket tudomásul vegyék

s ne feledjék el különösen azok, kik azon küzdelmeknek köszönhetik, hogy most ők is közös birtokosai azon alkotmányosságnak, melyet az akkori nemzeti osztály a haza minden rangu nyelvű és vallású lakosai számára kivívott, s későbbben vele testvérileg meg is osztott.

E pontnál bátorságot veszek magamnak egy kis kitérést tenni s a szives olvasó figyelmét egy dologra felhívni. Az utóbbi években több megyékben megpendített, s némelyekben foganatba is vétetett az egyes megyék történetileírását, — monograp-hiáját, — elkészíteni.

Nógrád megye különösen érdemes arra, hogy történeti leírása minél előbb elkészíttessék. Alig van megye Magyarországon, mely a múltban fontosabb szerepet vitt volna Magyarország történetében mint Nógrádmegye. Nem csak o század elején, a nemzeti ébredés korszakában, de a közép századokban is sok fontos esemény színhelye volt ez. Mutatják azt ama számos várromok, melyek a megye területén még most is láthatók. Minél tovább késik o megye történeti leírása, annál nehezebb lesz az, mert a történetbúvár előtt fontossággal bíró egyes jelek p. o. építési Styl, ittott netalán még létező évszám leírások, s festések a vakolat alatt, stb. lassanként eltűnőznek. Az egyes családok birtokaiban lévő régi irományok, — melyeket tulajdonosaik o ezélra felhasználás végett hihetőleg átadnának, — lassanként elenyésznek.

En ez uttal csak az eszmét akartam megpendíteni. Ha visszhangra talál, — a mit óhajtok, — akkor bővebben meg lehetne vitatni a Nógrádi Lapokban. Még most időben vannak életben azok közül, kik a fentebb elmondott eseményekről, s általában a nemzeti ébredés korszakából érdekes részletekről birnak tudomással, s azok közlésével tetemesen gazdagítanak a megye történeti leírását. — A megyei levéltárban, s a váci káptalan levéltárában létező, o megye multjára vonatkozó irományok későbbben is megtalálhatók lesznek ugyan, de az egyesek kezeinél lévő régi iratok a mulandóság sokféle esélyeinek vannak kitéve.

Társadalmi tekintetben még akkor kevés haladás jellezhető, a magyar nemzeti szellem a közép és kis birtokos nemzeti osztályánál s a reformált vallású hitfelekezetenél volt általános. A főrendeknél, s a városok polgárságánál csak kivételes. — Mezőgazdasági tekintetben azon év a középszerdek közű tartozott. Az alföldön őszszel a tisztabúzáknak köböl (2 pozsonyi mérő) 4 váltó czédula forint volt. —

Oroszi Miklós.

(Folyt köv.)

Pénzintézetek.

A b.-gyarmati takarékpénztár f. hó 20-án tartott közgyűlést, szép számmal megjelent részvényes tagok jelenlétében. Az igazgatói jelentésből, mely a lefolyt 1875. évi üzletről bőven értekezik, kiemeljük a következőket: hogy az intézet a vidékhez mért jelentékeny álláspontját, az ismert általános kedvezőtlen viszonyok közt is szilárdul megtartá, kiderül, ha a mult évi forgalmi eredményekkel összehasonlítottuk az ez évi kimutatás. Ugyanis az 1873. évi 1.908,448 frt 99 kr. forgalmi egyenleggel szemben az 1874. évi 1.408,825 frt 30 krnyi forgalmi egyenleg 499,623 frt 69 kr apadást feltüntetvén, az 1875. évi forgalom, melynek egyenlege 1.396,866 frt 18 kr tesz, a mult évvel összehasonlítva, már csak 11,959 frt 12 kr. apadást mutat, mi oly kevséssé számba vehető és jelentéktelen esetlegességekből eredő esékély összegzet köpez, hogy, mint a változatlan tovább haladás jelo inkább bizonyítéka az intézet szilárd hiteltűségének és egészséges alapu üzletvitelének. — Az 1874. évi betét összege 284,671 frt 62 kr., az 1875. évi már 331,581

frt 3 kr., tehát 46,912 frt 41 krral több mint a múlt évben. A váltószámla 1874-ben 837,410 frt. 71 kr., 1875-ben 866,188 frt 66 kr. forgalmat tüntet, s így ebben is 28,777 frt 95 kr-nyi többlet mutatkozik. — A közgyűlés határozataiból közöljük a következőket: Az 1875. évi költségvetésről szóló a számvizsgáló és leltározó bizottságok helyeslése, valamint a forgalmi számla, a mérleg és vagyonkimutatás felolvasatván, melyek szerint a forgalmi egyenleg 1.326,556 frt. 18 kr a mérleg vagyona 542,700 frt 90 kr., a tisztajövedelem pedig, mely az alaptőke, tartaléktőke kamataiból, üzlet és házi-jövedelemből állván, tesz 11,488 frt 79 kr. A tisztajövedelem következőképp osztott fel: tartaléktőkéhez esatoltatott 1244 frt 43 kr., nyugdíjalaphoz 888 frt 86 kr., jótékony célokra u. m.: a polgári iskola tanárainak jelenlegi fizetésére 100 frt., a városi kisdóvódára 50 frt., a városi kórházra 100 frt., a honvéd-menház javára 30 frt., Deák Ferenc emlékszóbrára 25 frt., a városi árvaalpra 46 frt 50 kr., összesen 2488 frt 79 kr-t évő elhelyezés után felmaradó 1875. évi 6 százalékos alaptőke kamata 2600 frt 10 kr és 6399 frt tiszta jövedelmi maradvány, mely összesen 9000 forintot tesz az 1875. évi részvénytulajdonosok részére 1876. évi mártius 1-től kezdve 30 forintjávali beváltása által a részvényesek között kiosztani határozatott. Ezen határozatok szerint az alaptőke 60,000 frt., a tartaléktőke 14,780 frt 56 kr., a nyugdíjtőke az 1875. évi kamattal 8509 frt 91 kr., az összes alapvagyon 83,290 frt 47 krral tünik elő. — Ezek után következett az igazgatóság és felügyelő bizottságok az 1875. 37. t. cz. szerinti megválasztása. Igazgatónak Reményfy József, aligazgatónak Feiszt József, igazgatótagokul Madách Károly, Baintner Ottó, Gazdik Lajos, Ilavay Gyula, Milován Arkádi, Sippler Pál, Elfer Izsák, Iszakovits Mihály, Grünbaum Jakab és Felsenburg Tivadar, felügyelő bizottsági tagokul Bereczeller Lipót, Felsenburg Ferenc, Szabó János, Csikán Mihály, Ráth László urak választottak meg. A gyűlés 12 órakor véget ért.

Az első nógrádi földm. ipar s ke. esk. hitelintézet f. hó 24-én tartá évi rendes közgyűlését. Az igazgató jelentéséből kiemeljük a következőket: Az intézet a lejárt évben 460,871 frt 86 kr. bevételi és ugyanannyi kiadási s illetve készpénzmaradványi összesen tehát 921,743 frt 72 kr-nyi forgalmat szerepel. Az évet 68,106 frt 26 kr-nyi pénzügyi tevével kezdte meg, melyekhez az év folyamán 103,310 frt 31 kr. új betét járult, s így összesen 171,416 frt 58 krra rágó betét fordult elő. Ebből visszafizetett 84,639 frt 61 kr-t, s így a bentmaradt törlesztések 86,777 frt 7 kr-t ténen ki, a felszaporodott s tőkésített kamatokkal együtt az 1875. december 31-én eszközölt lezárásnál 88,625 frt 55 kr-t, tehát 20,510 frt 23 krral több betét volt az intézet pénztárába, mintsem 1874. év december végén. Az intézet a lejárt év végével 128,949 frt 61 kr. forgalmi tőkével rendelkezett, és a készpénzben s felszerezésekben fekvő tőke levonásával 123,686 frt 50 kr. volt ugyanakkor a hitelt élvezők között kiadva és pedig az intézeti üzletágakat tekintve a következő módon: 440 db. váltókban: 87,951 frt., 83 db. jelzálog kölcsönben 26,838 frt., 98 kézi zálogban 8,897 frt 50 kr. A hiteltelvezők foglalkozási osztályait tekintve, a mennyiben ezt az adóok nevei után kinyomozni lehetett — jutott: a földmiveléssel foglalkozó osztálynak 50 százalék, az iparos osztálynak 10 százalék, a kereskedő osztálynak 20 százalék, a honoratoroknak 20 százalék. Osztalékul minden

egy részvényre 12 frt 37 kr. — A közgyűlés első tárgyat az üzlet és vagyonmérleg felolvasása képezte. Ezután az osztalék egy-egy részvényre 12 frt 32 krral lett megadva, mely osztalék hosszabb eszmecsere után 102 szöveggel a részvény (mely jelenleg 115 frton áll, s 200 forintig kiegészítendő) gyarapítására határozatott fordítottatni, a 37-kr pedig a tisztviselők jutalmazására szavaztatott meg. Fontosabb határozathoz tartozik még az, hogy az intézet eddigi hosszadalmas czéget: „takarékos és hitelintézet” változtatta át. Végül a tisztviselők leköszönvén, s Komjáthy Anzelm helyettes elnök által tolmácsoltatván Veres Pálnak képviselői állása miatti lemondása, az új választás következőképp ejtetett meg: elnökül gr. Forgách Antal, alelnökül Komjáthy Anzelm, igazgatóul Felsenburg Henrik, (kinek közmegegyezéssel és buzgósággal vitt működéséért s az intézet iránt tanúsított kitaró szorgalmáért 40 arany tiszteletdíj szavaztatott meg), aligazgatóul Farkas Ferenc, igazgatósági tagokul Dr. Bogdán Mihály, Balogh Gyula, Elfer Ede, Felsenburg Mór, Felsenburg Tivadar, Kaeskovics Károly, Milován Arkádi, Pajor István, Szabó János, Stiller Jónás, Weisz Salamon, Weisz Dávid, felügyelő bizottsági tagokul Kaeskovics Lajos, Vaisz Simon, Dettlich Zsigmond, Pollatsch Márk, Elszter Ferenc, Mikulás Dániel és Hercefeld László urak választottak meg — A gyűlés fél egykor zárattott be.

Tanügy.

Nógrádmegye népoktatásának állapota az 1875-ki tanévben

A népoktatás legfőbb tárgyaként szereplő tanköteles gyermekek száma: 6—12 évesek 19680, 13—15 évesek 8194 összesen 27874 vagyis az összes lakosságuk 14-46 %. Népiszkola volt 301; 7-ben tanító hiány miatt nem tanított; 57 mellett pedig nem létezett ismétlődő iskola. Ezen iskolák közül jut egy egy 658 lakosra, és 1 mérőföldre körülbelül 4 iskola.

A tankötelesek közül nyilvános elemi iskolába járt 18686 a tankötelesek 67.03 %, és pedig 9887 fiú és 8799 lány; ismétlődő iskolába 6127 — a tankötelesek 21.98 % kik közt ismét 3164 fiú és 2963 leány volt; magánintézetekbe 122; középtanodába 48. Tényleg iskolába járt tehát 24983, mely összeg a létező tankötelesek 89.62 % -át kitevő; iskolába nem járt 2891 — 10.38 %.

Az iskolába járók közt volt 1-ször vallásra nézve: a) r. kath. 17520, 70.12 %, b) g. kath. 1, c) g. kel. 2, d) helv. h. 472 — 1.89 %, e) ág. ev. 6353 — 25.43 %, f) izrael. 635 — 2.56 %.

2. nemzetiségre nézve: a) magyar 16321 — 65.74 % b) német 384 — 1.54 % c) tót 8275 — 32.72 %.

A létező 301 iskolában működött 331 tanító, s pedig 221 képesített s 110 nem képesített; egy egy iskolára jut e szerint átlag 1-13 tanító. Tanítványok nézve volt: a) magyar tanítványi iskola 153, b) magy. tót 39 c) magyar német 8, d) magyar-tót-német 2, e) tót 98, f) tót-német 1. Jellegre nézve: a) állami 3, b) községi 10, c) magán intézet 1, d) katolikus 180, e) ág. ev. 98, f) helv. h. 5, izraelita 4.

Tanításnak szánt terem volt összesen 342, s így egy tanteremre esett átlag 49-24 tanuló. Az iskolák felszerelését illetőleg volt összesen: 248 faiskola, 241 kert, 23 testgyakorló tér, 329 fekete író

tabla, 283 fali olvasó tabla, 320 fali tőrkep, 243 földgömb, 168 természetrajzi s 76 természettani gyűjtemény, 24 könyvtár; tankönyve volt 24841 tanulónak, 142 pedig nem.

Az iskolák összes jövedelme volt 27155 frt miből egyre átlagban 90-21 frt jut, ezen jövedelem származott: tandíjból 15919-30 frt, állami segélytől 6179-30 frt, községi segélyből 1522 frt., egyházi segélyből 500 frt, tőkek kamataiból s egyéb forrásokból 3034.40 frt. Az évi kiadás volt 44636-82 frt, mely összeg következőkre fordított: a) tanítók fizetésére 38795-40 frt b) fűtésre, épületek javítására 3773-28 frt, c) taneszközök beszerzésére 657-05 frt, d) szegénytanulók felségelyezésére 782-38 frt., e) egyebekre 628.71 frt. Egy egy iskolának évi kiadása volt átlagban 148-29 frt.

A tanítók jövedelme volt: a) egyenes fizetésből 3-795-40 frt., átlag 117-21 frt, b) kántori jövedelemből 6338-35 frt., átlag 197-54 frt, s így összesen 104180-75 frt. vagyis átlagban 314-75 frt., s nagyjából természetbeni lakás.

A nógrádmegyei kir. taufelügyelőség.

Levelezés.

Ipolyság, február 17.

Mai napra kitűzött évnegyedes közgyűlésünk alkalmával róttá le Hontmegye közönsége külsőleg, ré szint hozott végzése által Deák Ferenc elhalt nagy hazánkba iránti hálaadójának szavakban kifejezhető részét. A megyeház erkélyéről lengő gázlobogó csak gyenge jelvényül szolgált a nagy fájdalomnak, mely a kebleket eltöltötte. A megyeház torncai a szokatlannul rossz idő s járhatatlan utak dacára megteltek minden osztályú közönséggel, mely mindenekelőtt esendően Unopélyességgel a megyei váruagy-szolgabíró Prónay Mihály általi, régi insurrectionalis feketével bevont zászló elővittele s Podhorszky György megyei alispán vezérlete mellett a szentegyházba vonult. Részt vettek a menetben az összes megyei tisztviselői kar, az ipolysági királyi törvényszék, a járásbíró, a 62. honvéd zászlóalj tisztikara, az izraelita hitközség előjárósága, az adóhivatal s a takarékpénztár tisztviselői, a városi képviselőtestület, a temetőkezesi egyelet zászlajával, és számos magános egyének, ugy. az egyházi mint világi rendből; az utóbbiak sorában a kerület országgyűlési képviselője Paczolay János. A templom színterén zsúfoltság megtelt, körül még előbből az ipolysági elemi és állami polgári leánytanodák növendékei, valamint számos gyászbaöltözött elegans női közönség helyet foglalt. A feketével bevont oltár előtt omelt, számos gyertya és fáklyától, s a megyei kivontkardú hajduktól környezett gyászravalon Deák Ferenc családi cimere volt függesztve, körül övezve gyönyörű élő virágokból készült koszorúval, melyet a Steinlein gróf ház Chorinszky Igó gr. s mb. tag által küldött; egy másik szép esinált virágokból álló koszort a megyei nőegylet helyezte a koporsóra, míg a harmadikát Szabadhegyi-Boronkai Kamilla küldötte. A gyászmisét segédlettel Simonyi Rezső drégely-palánki esposes tartotta, a gyászbeszédet Ipolyság város plébánosa Stéger Imre, kinek megbató, hazafiai eszmékkel gazdag, általános tetszésben részesült szónoklata híven ecsetelte a nemzet és hallgatónak fájdalmát. Az isteni tisztelet végeztével a menet harangzúgás közt azon rendben mind jött, tért vissza a me-

TÁRCZA.

A tót irodalomból.

II.

3. Sonettek a „Slávy dearából.”

(L. 14.)

Kedves dalt, melyet a tavasz híre
Erdő, patak, mező egymásnak ad,
Titkos erők szavának mondanád,
Ugy árad hangja a föld gyermekérol!

Szebb, mint melyet lantodnak idegére
A költészet szelid ajkkal lehell,
Szereti, vágyja az érző kobel,
Dicsőség, halhatlanság égi bére;

De ösmerek dalt, oly kedves beszéde,
Mikéntha jönne lány falomb megül,
És benne minden bú-báj egyesül!

Hogy forr, hogy ég a boldog ifjú vére,
Mi ödv, mi kéj ereszkedik szívére,
Ha zeng e két szó . . . Tied'egyedül!

II. 138.

Mint a megváltás földjén a zarándok
Ereklyét gyűjt és csak remegve lép,
S' míg a szent helyek erdő, mezejét
Lepik — — tán szólni tudnak a virágok;

Felel e Tábor, Betlehem beszédes,
Jeruzsálem, Naim, Kánán szólni tud,
Lelket visz a Jordán bár hová fut
S' a szent siron zokogni olyan édes:

Nekem is oly szent minden e vidéken
A várak, hegy, völgy, omlatag sírok,
A falu, várom, templom s' fű a réten;

Oh! fájdalom! hogy a pogány amott
Mindent mi másnak szent . . . elpusztított,
S' keresztjén kéz dult, rombolt a miénken!

III. 269.

A tótok törzse friss patakosa nekem,
Mely ezélja felé messze utra fut.
Csak lassan, ám azért haladni tud,
Megy, megy békén a bűbájos vidéken!

Ha bérezt ér, meghívik oldalában,
Susogva száll, és habja úgy ragyog . . .
Partjain boldog falvak, városok,
És édent alkot puszták homokjában.

Más nemzetek özön-vizhez hasonlók,
Robajjal, kárhozat között kiomlóok,
S' a pusztító alkotni kénytelen;

S ha elvonnultak a zajongva torlók
Utánok a nyomor tömémentelen,
Rom, pusztaság siratja szüntelen!

273.

Hegyek, hegyek, te zordon bérezű hegység — —
Halljátok, oh! halljátok énekem!
Tetőkre föl, szárnyat nekem,
Hogy lássam mélyében az ő szívet meg,
Hegyek, hegyek, te zordon bérezű hegység!

Folyók, folyók esendes folyású mélység,
Mig tengerekre szolit útatók
Oh! álljatok kiesinség, szánujatók,
Vigyétek néki lélkem szenvedését,
Folyók, folyók, esendes folyású mélység!

Oh! nének é a szellők e vidéken?
Vigyétek néki el dalaimat,
Vigyétek oda ábrándjaimat,
Vagy nének é a szellők e vidéken?

Vigyétek hozzá, vagy őt ide nekem,
Ti halljátok hát síri szellemek,

Viharos, iszonyatos éjjelek,
Vigyétek hozzá, vagy őt ide nekem!

IX. 489.

Egyszerre csak valami dáma
Kezd a szlávok közt járnai fel s' alá,
S néznek vidáman, enyelgve rá,
Királyok török magukat utánna.

És nekem e' hölgy sem is ösmeretlen;
Akármint mondanak nékie azok,
„Kösért” felel, — hangjai szárazok, —
És emlékeztet Ábrahámra szörnyen;

Ah! ő döntötte Kázmért kárhozatba,
És annyi lengyel méltán átkozhatta,
Csaták és éh — vészmelekezte!

Mennyei lakos őt nem látogatja,
Zsidók közt foly el örök élete,
Eszternek hívják, s e név fekete!

V. 533

Im, ottan a pokol vaskapujától
Fekete füst gomolyogva fogad,
Fölötte látok orjás sorokat,
Leolvasom jó messze távolságból;

„Itten a szégyen legtágas b hazája,
Rabszolgaság és szolgaság lakik,
Zokogva rizza súlyos lánczait,
Enyhítő esőpet hűjába kérne szája;

Íde kerültök, ide az az átok,
Hon, nyelv, és nemzet — árulók,
Isten kegyelme nem tekint reátok!

Töltsétek meg e' halovány világot,
Végezze művét az aláváló,
Megkapja bérét, biztos foglaló.

gyeházhoz, hol neustokára a megyei közgyűlés kezdését vette.

A gyűlést megajánló beszédeben jelezte elnököl alispán ur, miszerint megyei főispán úr ő magának budapesti akadályoztatásánál fogva reá háramlott mai nap a nehéz és fájdalmas kötelesség a megmérhetetlen veszteségről értesíteni a megyei közönséget, mely ezt valamint a hazát Deák Ferencz halála által érte. De részéről csak néhány szóval kívánja esetelni a veszteség feletti mely bánatot mert a többi, szerinte, a történelem feladata. És miután a szólt alispán a megye mélyen érzett fájdalmát rokonszenves szavakban előadta, s felemeltette volna, hogy a nemzet halottjának temetésénél Hontmegye közönsége is számos és díszes küldöttség által képviselve volt ezáltal indítványozza: 1.) jegyzőkönyvileg kifejezni azon fájdalmat, melylyel Hontmegye közönsége, részéről az országos gyűlésben mélyen osztozik mint, különben is oly megye, mely Deák politikai elveit vallotta magáénak., 2.) felolvasatni véli a megyei gyász küldöttség jelentését, melynek leírásával a temetést illetőleg az megbízva lett., 3.) megye végzésileg elrendeltesse Deák Ferencz arezképének közadakozások utjának megszerzését s a megye termébe kifüggesztését. A megye közönsége által állva hallgattatott parentáló beszédét azon ohajtással végző közhelyeslést közt szonokló alispán, hogy vajha mindig a nagy halott szelleme örködnék a nemzet sorsa felett!

Ezután Daesó Pál mint előadoja a Budapesten járt temetési küldöttség által választott bizottságnak, közfigyelem és tetszés közt olvasta ugy a történelemből vett, mint saját egyéni megjegyzésekkel kísért leírását a temetési szertartásnak, melyet e helyütt terjedelménél fogva is vissza adunk körtekön kívül esik; e jelentés azonban az elnök s Paczolay János indítványához képest egész terjedelmében a megye jegyzőkönyvébe íktatni, a megyei levéltárba tétetni, ki nyomtatni, a megyebizottsági tagoknak, s a nagyobb megyei községeknek megküldetni határozottat.

Ugyanez nap délután még az izraelita hitközség alkalomszerűleg díszített imaházában szinte gyászszertartás tartatott elhunyt nagy hazánkjáért, a melyen többen, más hitfelekezetbeliek részéről is részt vettek.

Báli tudósítások.

Megelőzőm a t. szerkesztő urat, s én referálók a f. hó 19-én lezajlott tombolabálról. Ezen tolkodásomért — hiszem — megbocsájt, mert nem tagadhatja, hogy mint egyik rendezője ez emlékeztető táncmulatságnak, könnyen érdekeltsgé kifogás alá eshetik a t. közönség részéről. — Nem akarok hosszadalmas lenni, s elhangzottak veszem a selyem ruhák lágy suhogásait, s tarlatának tarka vezületének szellőszerrű lebbenesit. Fajt a complit. Annyi bizonyos, hogy megyénk nagy terme régen látott oly szép közönséget egy csoportban, mint e hó 19-én. Képviselő volt Nógrád, Hont, Pest, Pozsony. Pontban 8 órakor érkezett meg a házi-asszony Madách Károlyné ő nagysága, ki körül csakhamar összecsoportosultak a hölgykoszorú gyönyörű szalai. A szemekben tűz s a kezekben sorjegyek. . . . Ellenállhatlanul vett mindeuki, a ki a tűzes szemekbe nézhetett. A ki nem tudta, itt megtanulhatta, hogy a pénz csak száraz eszköz, mely egy tévedett pillantás vagy egy kedves

545.

Ott balra lángol órjás toronyként
Ezernyi könyv, fehér papír — balom,
Három szörny tűzet szitogat azon,
Lucifer őrzi, gyújtogatva önként;

Es ott kiáltoz mindnek tetejében
Egy szerencsétlen, kinokra ítelt,
Sírama ezer poklot is betölt,
De szájalom nincs a kizók szivében;

Magam is megsiratom, s' arra kérdem:
„Mért szenved ez a szerencsétlen,
Isten haragja kit örökre ver?”

„Ah! te sem onts szájalmi könnyet értem,
En diszekedtem, hogy batva ezer
Cseh könyvet — kárhoztál! — égettem el!”

615. (Befejezés)

Testvérek annyi sláv vidéken,
En nemzetem, e forró sziv fele,
Egy jó tanácsot írtettem bele,
Azt leszakítottam engedjétek nekem;

Kertljétek el, bármí könnyű, sima,
A sátni fényes, díszes utait,
Ne túrjétek el öleléset,
Holnap poklokra vet, bár égbe bí ma!

Fel! tartatok a hűvekkel, a jokkal,
Hazaért túrok, vagy hitért halokkal,
Ez a rögös út legyen utatok!

Zúglatok Tátrak miljom lomb — ajakkal,
Fekete erdő, s ti is Uralok!
Elvész az armány, s Száva émi fog!

Gáspár Imre.

mosoly által is tetethetik folyóvá. Negyed kilencz volt, mikor Madách Bella eska kis kacsóival benyúlt az urnába, s kihuzta a — nem tudom én hányadik számot, csakhogy így huzott ki 457-et, minden felsz nélkül. A hosszúra nyúlt sorsjáték nem volt unalmas: a kihuzott számok iránti érdeklődés mindenkinél lekötöte figyelmét, azért, mivel a nyerő szám csak ugy dől az urnából. Jóval tízenegy felé járt az idő, mikor az utolsó szám ki lett huzva. Most a tárgyak kiosztására került volna a sor, de a gondos háziasszony ki nyájás és szelid modrával mindenkit lekötöztetett, befaltta azt, hogy a nyert tárgyak kiosztása legalább egy órát venne igénybe, s a táncz iránti türelmetlenség nem kevés rendetlenséget okozhatott volna a szép rendben összerakott nyeregytárgyak igazságos kiosztásánál; ezen gondoskodás és előrelátásból jobbnak látta a kiosztást elnapolni. A tribün, melyen a szerencse asszonya szeszélyeskedett, Balogh Károly zénetársulata foglalta el. Az első táncz a lassu; régi időtől első, nem csak azért, mert jelenleg egyetlen élő nemzeti tánczunk, hanem azért is, mert az első találkozás feszességét lassu, de biztos léptekkel feszteleuné teszi, s legalkalmasabb arra, hogy a társalgásra tág tért nyisson. — Madártávtól néztem, mint tünik fel egyik bájos leányka a másik után, miként az üstökösök (uszállyal) a többi csillag ragyogása mellett. Akik először jelentek meg a bálon, szokatlan érzés lepte meg keblüket, de az első megjelenés felsze miatt halvány arezokon csakhamar kiragyogtak a pir rózsa színei. A fiatalok fokozatosan bele került a jókedv mámorába, s nem esoda, ha a komoly lassu után következő esárdás — a táncz művészet minden mozzanatában jelentkezett. A négyeseket a szokott két rendszer colone helyett ez egyszer három colone-ban kellett tánczolni. A füzértáncz, melyet Milován János és Szűdy Zoltán urak ügyesen és változatosan rendezte. 68 párt fizűtt össze a kedélyesség melegével. E szép füzérben kinek ne tűnt volna fel Jeszenszky Margit, Horváthy Ilonka, Algóver nővérek, Kék Blanka, Komjáthy Erzsike, Omazta Olga, Malatinszky nővérek, Pongrácz Janka, Tiesénszky Aranka, Nedics Ilonka, Fölkel Mariska, Nagy Emma, Zadubán Margit, Vidák Irén, Veres nővérek, Orosz nővérek, Mescha Emma, Iszakovits nővérek, Autóry Aranka, Báth Ilonka, Dömök Ilonka, Plathly Ida, Elszner Emilia, Kamerrell Ella, Ritter Amália és a többi virágimboja a gyönyörű hölgykoszorúnak, ami pedig e szép koszorú kiegészítéje, az ama úrhölgyek rózsaluca volt, melynek tagjai: Gróf Dégenfeld Józsefné Melicher Ferencné, Szerényi Gáborné, Sipler Pálné, Rusziukó Antalné, Klein Jánosné, Dessewffy Elekne, Baitner Ottóné Gyura Adolfné, Tornócs Györgyné, Farkas Ferencné, Elfor Edéné, Beke Bertalané, Mélécs Józsefné, Angyal Józsefné. — A tánczmulatság fokozott kedvvel reggeli fel hét óráig tartott.

— A Losonezon alakult önkéntes tűzoltó calicotegetyelt javára f. hó 19-én rendezett bál szépen sikerült. A hölgyvilág ugyan nem igen nagy számmal volt képviselve, de a jelenlévő kisasszonyok és menyecskék annál kapósabbak voltak, menül nagyobb volt a táncz kedvelő fiatal emberek száma, kik csak reggeli öt óra után hagyták el a báltermet, mely ezuttal alkalomszerűleg volt díszítve. A terem jobb oldalán fényűző koszoruban transparent függött tűzoltó jelvények és Losonez város (pelikán) eziméret ábrázolva. Föllette „Üdv!” felirat. A baloldalon szintén tűzoltó szerszámok, vödörök, trombita stb. lógtak. Még a táncz rendek is vörös szegélyű vagy egészen vörös papírral volt nyomva a tűzoltók közül ezuttal először mutaták be magokat díszöltönyükben: Petyko parancsnok, Czöbel alparancsnok, Plichta orvos, Mészáros, Alexy, Gresita, Cserépy, Halászi csapatvezérek illetőleg alvezérek, Illés pénztárnok, Prohaszka kúrtós, és Belágh, Jeszenák, Kukla, Lederer, Liszayay, Maróthy, Podó és Schmidt, különféle csapatbeli tűzoltók. Ruházatuk festői. All világos kékszínű honvédtiszti blouze-ból a legénységnél vörös, a tisztéknél arany zsinórral, ugyan olyan színű lengyel uadrágból vörös, szegélylyel. Különösen gazdag a parancsnok, s az orvos egyenruhája. A bál — mint halljuk egészben körülbelül 500, tisztán pedig közel 300 forintot jövedelmezett, mely utóbbi összeg persze nagy részben a sorsjátéknak köszönhető, melyre — dacára a rövid időnek — 242 nyeregytárgy ezek közt néhány szép női munka, küldetett be.

— A szécsényi kaszinó-egylet e hó 12-én tartott bál, dacára az azt megelőző rossz időjárásnak, jól sikerült. Szécsényiek ugyan kevesen, de annál többen voltak a vidékről, kik részt vettek, s így a szécsényben sem volt hiány. — A deli hölgyek között Zadubán Margit, Báishy Mariska, Biszterszky kisasszony Losonezről, Malatinszky Mariska és Tiesénszky Aranka kisasszonyok, — Gonda Károlyné mint bálanya, Krúdy Pálné, Vancsó Béláné, Hegymeghy Lászlóné, Beke Istvánné úrnők voltak méltó koszorú e kedélyes tánczestélynek, kik folyton tartó jó kedvének, de különösen a bálanya ónsaga páratlan szívélyességének, melylyel vendégeit fogadta, köszönheti a rendezőség, hogy e díszes koszorú reggeli fel hét órakor gondolt csak a buza menetelre. — Végül megemlítjük, hogy Pintér Sándor helybeli ügyvéd ur 5 frt fölfűllesztéssel járult a kaszinó könyvtár javára, a melyért fogadják a rendezőség köszönetét.

Hirek.

A tombolabálhoz lapunk mult számának zár-takor még a következők küldtek nyeregytárgyakat: Lang Hummer Franziska egy ruhafogást és egy vaj-tartót. Bogdár Mihályné egy tükör. A közlésből pedig kimaradt: Mayer Irén egy óratartó, Krassák Jusztin egy óratartó, Hartwich Malvin egy óratartó és egy

virágfoglár. Vitalis Emma egyik küldeményén kívül egy kanari madarat.

A tombola bálról felmaradt nyeregytárgyak árverés utjának eladása — mint jelöltük — ma délután 4 órakor lesz a megyeház nagy termében. Madách Károlyné ónagysága is részt vesz ez árverésen. Mint halljuk, sokan készülnek ez érdekes licitációra.

A tombola tiszta jövedelme 567 frt 58 kr. és egy arany, melyhez lapunk mult számban felemeltettek kívül fölfűllesztettek: Bozó Pál 30 frtot, Roményfy József 1 db. aranyat, Farkas Ferencz 3 frtot, Hanke Leo 2 frtot, Pintér Sándor 2 frtot, Elheniczky Flórian, Gazdik Lajos, Hutník Károly, Karlik János, Marschó G., N. N., Szabó János egy-egy frtot. Az árverésen bejövendő összeg talán kiegészíti az összeget 600 forintig.

A b-gyarmati kir. járásbírósg segédszemélyzete illetve az iroda ellen újabban igen sokan és méltán panaszkodnak. A kiadandó darabok 6—8 hétig hevernek letisztázatlanul, mert a díjnokok inkább magán dolgokat végeznek s ha csak valaki minduntalan nem díjazza őket, bizony hiába várja darabjaik elintézését. A makacsosági ítéletek hónapok el-teltével kézbesítettek, a vétjegyek egész garmadája hever beosztatlanul egy sutba bányva, s gyakran meg-esik, hogy az idező végzéseket csak a határidő elteltével küldik ki; az irattár kezelője a felek iránt semmi előzékenységet sem tanusít s csak immolámmal teljesíti kötelességét, szóval botrányos hanyagság, rendetlenség és fejetlenség uralkodik egyosek nem kis kárára, s az igazságszolgáltatás nagy hátrányára. Fel-hívjuk a járásbíró ur figyelmét e gazdálkodásra, talán egy kis személyváltoztatással gyökeresen lehetne a bajon segíteni.

A nagy-lami ev. egyházban Bansell Kálmán lelkésznek eltávozása folytán ismét papválasztás lesz. Ez egyház leginkább van kitővo a papválasztásnak. Mint halljuk az ottani tautó Molnár György ismét türelmetlenkedik, s Árva vármegyéből ajánl jeltölt s a mellett nem áll az authonomia szigorú szabályai dacára korteskedni. Pedig, aki mellett buzgólkodik, oly egyéniség, kinek ottani megválasztását már egyszerű megsemmítö az esperség. Azt hisszük, hogy Bartholomeidesz alespores urnak lesz annyi ereje és befolyása, miszerint ezen állomást oly jeltöltel tölteti be, ki a nógrádmegyei hazafias érzelmű papásg között méltó helyet foglaland el, s inkább lesz tekintettel a megyénkbeli jó névről ismert, mint az ismeretlen jeltöltökre.

Penczről írják. „Közsgénk Deák Ferencz hazánk bölése feletti mély gyászt vallásfelekezeti különbség nélkül a rom. keresztény templomban szentmise tartás, gyász ravatal felállítás, díszes gyászba öltözött ravatal melletti órség, a boldogult arezképe ravatalához illesztés, megkoszorúzása, tarackdörgés és harangok zúgása mellett, a szózat elnéklésével, gyászlobogó feltartása mellett végezte.”

Hymen. Gaál Mihály agárdi ev. lelkész f. hó 16-án eljegyezte Simko Emma kisasszonyt, Simkó Gusztáv bánki ev. lelkész s érdemült nógrádi alespores egyik bájós és szelleműs leányát. — B-gyarmaton Komerell Gyula f. hó 22-én vezette oltárhoz Gaál Amália kisasszonyt, Gaál Lajos megyei állatorvos egyik kedves leányát. — Áldás frigyökre.

A losonezi ev. egyház — mint halljuk — Gaál Mihály agárdi lelkész urat is emlegeti — Treztyenszky Ferencz helyébe — egyik jeltölt. Gaál Mihályt volt alkalma megismerni a losonezi egyháznak ottani segédlelkészkedése alkalmával, s így őt a többi jeltöltök mellé ajánlanunk felesleges.

A „Nógrádmegyei népbank Losonezon” czéget viselő részvénytársulatnak rendez évi közgyűlése, mely f. évi február 21-én lett volna megtartandó, martius 6-ára halasztatott, mivel az alapszabályok módosítására szükséges 600 részvény nem volt képviselő.

Tűz. E hó 19-én Rétságon egy 20 méter hosszúságú ház (szécsenyben) tiszára leégett. — Az istállóban egy esikó, s a padláson mintegy 300 frt értékű ruhanemű lett a nem várt tűz martaléka. Balázs Ferencz segédszolgabíró — mint írják — nagy erélyt fejtett ki a tűz tovább harapódzásának megállítására.

Megjelent. Lovászlószent oktatás a német nyelv öntanulására. Írta és kiadja Roder Adolf. 9-ik füzet. Az egész mű 40 levelet foglal magában és két tanfolyamra van beosztva. Egy-egy levél ára 20 kr., egy egész tanfolyamé pedig csak 3 frt. o. é. Megrendelhető minden hazai könyvárusnál vagy a szerzőnél Szombathelyen. E díszesen kiállított folyóirat az eléggé ismert Toussaint-Langebeidit tanmódszert vette alapul és a német nyelv alapos megtanulását a legrövidebb idő alatt biztosítja.

Az „Apollo” című zeneműfolyóirat ötödik kötete legújabbán megjelent második számának tartalma: 1.) A kandallónál Wachtel Auréltól. 2.) Album lap, Beliczay Gyulától. 3.) Bécsi dalok, polka-mazurka Nagy Bélától. 4.) Hymnus, Bartay Edétől. 5.) Jaj bo szomorúan szól a furulyám, népdal ének és zongorára írtta Zimay László. 6.) Két szólamu Canon, Jubász Aladártól. 7.) Kedvelt népdalok I. Huzzad csak, huzzad csak. II. Buza virág, konkoly csiga ház, ének és zongorára id. Ábrányi Kornéltól. A borítékon: A zene történelme, Kapi Gyulától. — Vegyes. — Zeneműjegyzék. Előfizetési ár egész évre 6 frt., félévre 3 frt. A jelen szám 1 frtért külön is megszerezhető. Az előfizetés vidéken legezelszerűbben a postabataloknál postautalványozás utján eszközölhető, Budán, az „Apollo” kiadóhivatalában iskola-uteza 681. sz. a. Minden eddig megjelent szám és kötet leszállított áron folyton kapható.

